

MANS(Z)BART(H) ANTAL

• Gyermekkora

Tóvároson született 1821. december 20-án, az akkori Öreg (ma Ady Endre) utca 4-es számú házban. Apja Josefus Mansbart viaszöntő és mézesbábos mester volt. Anyja Anna Venusin és a két tanú, Josefus Nailainer, felesége Anna Tellesin, a születési anyakönyvi kivonatban. A közeli kapucinus templomba gyermekként rendszeresen eljárt szentmisére. Tizennégy éves korában a szülei beírták, a hat osztályos tatai piarista gimnáziumba. 1839-ben tizenhét évesen fejezte be gimnáziumi tanulmányait. A papi pályát választotta. Győrben, a szemináriumban tanult tovább.

• Életpálya

Pappá szentelése után, 1843-ban először Győrben, majd 1847-től a Vértes-hegység lábánál levő katolikus és református lakosú faluba, Csákerénybe került fiatalon plébánosnak. A fiatal pap itt élte meg az 1848 – 1849-es forradalom és szabadságharc mindennapjait. A győztes tavaszi hadjáratot, Buda visszafoglalását és a debreceni országgyűlés április 14-iki döntését, mely kimondta Magyarország függetlenségét és a Habsburg-Lotharingiai ház trónfosztását. Csákerénybe Mansbart Antal a katolikus, Szikszai János a református templomban az úgynevezett Függetlenségi Nyilatkozatot kihirdette. Néhány hónap múlva ezért Haynau megtorlásul Nagyigmádon , golyó általi halálra ítélte őket. Idézzük a szemtanú szavait a nagyigmáncsi római katolikus plébánia Historia domus-ából: „...A ref lelkész Komáromba menekülvén, háza üresen maradt, ezért a cs.k. katonaság által fogháznak használtatott. Igen soka, többnyire polgári rangból voltak ott elcsukva. Július 12-én korán reggel hozattak oda Mansbart Antal csákerényi plébános és Szikszai János csákerényi ref. lelkész. Kik rögtön halálra ítéltetvén még aznap 12 órára föbe lövettek. Nekem jutott azon nehéz kötelesség, s szegény plébánost halálra előkészíteni és végső óráiban vigasztalni. A plébános 27, a ref. lelkész 50 éves volt. Eleget könnyörögtem Haynau előtt ezekért, de mind hasztalan volt...”

Emlékezete

Emléktáblák szövege Csákerényben:

- A római katolikus templom külső falán fehér márvány emléktábla.

„Manszbarth

Antal
1821 – 1849
Római kat. pébános
községünk szabadságharcos
mártírja.”

- A csákberényi református templomban:

„Kivégeztettek a hazáért
1849. július 12-én
Szikszai János ref. Lelkész
Manszbarth Antal rk. Plébános.
Ige: A ti életek el van
rejtve együtt a Krisztussal
az Istenben.
Kolossé 3.rész, 3. vers.”

- Két méter magas kötömb. Jobb felső sarkában faragott Kossuth-címer.

„Szikszay János
ref. Lelkész
Mansbarth Antal
róm. kat. plébános
halálának 150. évfordulóján
állította
Csákberény Önkormányzata
1999. júl. 12.”

Az emlékművet készítette Már Ferenc kőfaragó.

- A csákberényi római katolikus templomban látható az 50 X 80 centiméteres fa-domborművet. Készítette: Sasvári János fafaragó. A dombormű címe:”Szikszay János és Maszbarth Antal kivégzése Nagyigmádon, 1949-ben.”

Emléktáblák szövege Nagyigmádon:

- „A kivégzett két lelkipásztor emlékét a megye közössége 1908-ban a ref. templom melletti Vértanúk terén emlékoszloppal örökítette meg, ugyanakkor emléktáblával jelölték meg a lelkészlakást is.”

Az obeliszk felirata Nagyigmádon:

„1849. július 12-én
a magyar
szabadságért
Nagyigmádon
vértanúhalált
halt
Mansbart
Antal
és
Szikszay
János
lelkészek
emlékére
közadakozásból
emeltetett
a zsellérbirtokosok
által
átengedett területen.

Manglitza
Tata.”

A nagyigmánci református parókián elhelyezett emléktábla
szövege:

„ITT E HELYEN
HALT VÉRTANÚHALÁLT A HAZÁÉRT ÉS A SZABADSÁGÉRT
1849. július 12-én
MANSBAR ANTAL CSÁKBERÉNYI KATOLIKUS
ÉS SZIUKSZAI JÁNOS REFORMÁTUS LELKÉSZ
A ZSARNIOKI ÖNKÉNY GOLYÓJA TESTÜKET MEGÖLHETTE DE
SZENT EMLÉKÜKET NEM, AZ KÖZÖTTÜNK ÖRÖKRE ÉLNI FOG.”

Sírfelirat a nagyigmánci temetőben:

„EZEN EMLÉKKŐ
MANSBART ANTAL
CSÁKBERÉNYI PLÉBÁNOSNAK,
AKI 1849. JÚLIUS 12-ÉN
ÉLETÉNEK 27. ÉVÉBEN
AGYONLÖVETETT.
KÖZADAKOZÁSBÓL EMELTETETT

1909. JÚLIUS 12-ÉN”

Emléktáblák szövege Tatán:

- A lebontott szülőház emléktáblája helyett, a Fényes Áruház felépítése után 1974-ben, az áruház lépcsőfeljárójának oldalfalában helyezték el.

„E ház helyén állt
a vértanú halált halt
Mansbarth Antal
szülőháza.
Kivégezték 1849. júl. 12-én
Nagyigmádon.
Emlékét megőrizzük.
Városi Tanács V.B. Tata.”

- Halálának 160. évfordulóján a lebontott ház és a járda közötti füves területen helyezték el 2009-ben az új emléktáblát.

„Ezen a helyen állt Mansbarth Antal
csákberényi katolikus pap (sz. 1821. dec. 20.)
szülőháza, akit 1849. júl. 12-én Nagyigmádon
kivégeztek, mert templomában kihírdette,
a Habsburg-ház trónfosztását kimondó
debreceni Függetlenségi Nyilatkozatot.
Tata Város Önkormányzata 2009.”

- Taksányi Sándor református lelkész javaslatára Nagyigmádon Kereszt utcát az 1950-es évek elején Mansbart utcának nevezték el.

F o r r á s o k

Historia domus. A nagyigmándi római katolikus egyház krónikája. Mester István plébános bejegyzése.

Körmendi Géza: A tatai gimnázium névtára 1765 – 2007. Argumentum. Budapest, 2007. 95. és 99. o.

Körmendi Géza: Tata és Tóváros története a két világháború között (1920 – 1939) Tata, 1998. 20. o.

Mohl Adolf: A tatai plébánia története. Győr, 1909. 238. o.

Nagy István: Nagyigmánd. Töredékek a múltból. Nagyigmánd, 1996. 77 – 88. o.

Polgármesteri Hivatal (Pásztor Tiborné) 2942 Nagyigmánd, Kossuth L. U. 2.

Református Lelkész Hivatal (Brunner Vilmosné) 8073 Csákberény, Bajcsy-Zsilinszky u. 14.

Római katolikus plébánia (Kalló József plébános) 8073 Csákberény.

Sobor Antal: Perelj, Uram! Budapest, 1987. Ifjúsági regány.

Szent Kereszt Római Katolikus Plébánia (Születési anyakönyvi kivonat.)
2890 Tata, Kossuth tér 15.